

ДИМО КИСЬОВ

СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ

Том 10

ТЪЙ ВЯРНО!

София - 2018 -

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ I		©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ			Стр. А4, средно 1800 зн.
1	Козирог	Автоб.	Мемоар.	677	в 2 Тома, 3 Части
1A	Автобиографична книга	Автоб.	Мемоар.	65	1987
2	Сребърната чешма	Роман	Съвр.-ист.	300	
3	Да убием енотовидно куче!	Роман	Съврем.	238	
4	Сънят на професор Техникус	Повест	Фантаст./	107	/Фейлетонна
5	Долината на авлигите/	Роман	Съврем.	236	Скици от едно лято/
6	Светилището на Залмоксис/ /Долината на божурите/	Повест	Дет.юн.	104	Книга за деца и старци/
7	Магическият конник /За кан Тервел/	Роман	Историч.	176	CD- проф.В.Бешевлиев, 1966
8	Севастът от Урвич	Повест	Историч.	107	ц.И.Шишман/севаст Огнян
9	Борисин/ - Древно-съвременна смехория	Комедия	Фарс	64	/Залмоксис
10	Тъй вярно!	Роман	Воен.мем	200	
11	Офлаг-8	Сборник	Воен.мем		CD-Реценз., Откъс,1958-1959
11_1	Пленникът от Дам-1	Роман		227	Печат.изд. 1958; 1966
11_2	Отливът	Роман		215	Печат.изд. 1959
11_3	Офицер на Негово Величество	Автоб.	Мемоар.	109	Печат.изд. 2001
12	Романи за обществото и индустрията	Сборник	Съврем.		/1943-1974/
12_1	Щастието не идва само	Роман		355	Печат.изд. 1960
12_2	Времената се менят от нас	Роман		204	1974
13	Алиген /И ние спортувахме/	Роман	Дет.юнош.	183	Печат.изд. 1968; 1974
14	Романи за спорта	Сборник			
14_1	Никола Петров-Най силният човек на века	Роман	Биограф.	181	Печат.изд. 1972; 1978
14_2	Тежки юмруци	Роман	Съврем.	230	Печат.изд. 1971
15	Сценарии и пиеси - Военно-мемоарни				
	Офлаг - 8	Лит. сцен.		67	
	Тъй вярно!	Сценар.		54	
	Пленници	Пиеса		70	
16	Пиеси - "Богомили"	Пиеси	Историч.		
	Апокрифна хроника за императора...	Пиеса		85	Алекси и Василий врача
	Василий - Драматична новела	Рад.-пиес.		22	
	Василий - Радио-пиеса /45 мин./	Аудио-CD			БНР, Радио-театър, 1986
17	Пиеси - Исторически	Сборник			
	Борил	Пиеса		68	
	Князът на Карвуна	Пиеса		64	
	Призраци в старата баня	Пиеса	Легенда	64	
	Амира	Пиеса	Рецитал	49	За Каварн. въстание-1877
	Дучов кръст	Радио	Пиеса	20	
18	Открадването на Дионис	Роман	Съвр.-ист.	241	Печат.изд. 1977
19	Еретици	Роман	Историч.	212	Печат.изд. 1996
20	Писателят в Каварна	Сборник	Съвр.-ист.		
	Хижа над морския бряг	Очерк		41	
	Добротица		Историч.	9	Незавършено произведение
	Каварна	Очерк	Съвр.-ист.	40	Печат.изд. 1979
	Карвунска Хора	Очерк	Съвр.-ист.	68	Печат.изд. 1981
	Из "История на град Каварна"	Сборник	История	58	Печат.изд. 1984
	Научна сесия за Каварн. въстание	Изследв.	Историч.	11	Печат.изд. 1977 /Скан./
	Чиракман-Карвуна-Каварна	Сборник	Историч.	20	Печат.изд. 1982 /Скан./
	Археолог	Докум.	Археол.	52	1976-1977 /Скан./

Том/Книга	Наименование на произведението	Жанр	Тематика	Бр.стр/А4	Забележки
ЧАСТ II ©ДИМО КИСЬОВ - СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ				РАННА РЕДАКЦИЯ	
21	Адмирал Ушаков/	Роман	Историч.	208	/Битката при Калиакра
22	Кладата	Роман	Богомили	169	
23	Нашата махала	Роман	Воен.мем	262	
24	Необикновена екскурзия	Роман	Съвр.-ист.	247	Печат.изд. 1969
25	Лирика 1941-1947г.			62	/Скан./
26	Сребърната чешма	Сборник	Морски	90	9-Разказа и една новела
27	Другата диплома	Пиеси-сц.	Съврем.		За строителство
	Замъкът на нашите мечти	Пиеса		82	
	Божурите ще цъфнат отново	Сценарий		85	
	Дворец на слънцето	Пиеса		73	
28	Богомили	Пиеси	Сборник	Историч.	
	Еретици	Пиеса		47	
	Еретикът	Пиеса		48	
ВСИЧКО: СЪБРАНИ СЪЧИНЕНИЯ В 29 ТОМА /33 КНИГИ/					

Съставители: Райна Стефанова Кисьова (1921-2013); Веселин Димов Кисьов

В М Е С Т О У В О Д

До
РЕДАКЦИЯТА НА
ДЪРЖАВНО ВОЕННО ИЗДАТЕЛСТВО
ТУК

УВАЖАЕМА РЕДАКЦИЯ,

През Отечественната война бях свързка в ротата на капитан Борис Перловски. При атаката на една заета от германците височина снаряд рани едновременно капитана и мене. През нощта санитарите успяха да ни отнесат до полковия лазарет. Ротният ми командир беше тежко ранен в стомаха и след два дни почина. Преди да умре ме помоли да запазя дневника му, който редовно водил още от юнкерски години.

Залисан с лекуването си, а след свършване на войната и с работа, не ми остана време да прегледам какво беше драскал капитанът. Трябва да призная, че не очаквах да намеря нещо особено в дневник, воден в казарма.

Наскоро ми попадна и прелистих овехтялата тетрадка и ме заинтересува съдържанието ѝ. Капитанът искрено е описал живота и възпитанието на монархическия военен корпус, във Военното училище, в навечерието на Втората световна война.

Подбрах от дневника само онова, което ми хареса и го подредих не по дати, а в глави, като съм запазил непроменен стила.

Тъй като не ми е известно дали военните, които описва капитан Перловски, са живи, промених имената им, като запазих някои оригинални прякори.

Въпреки че в ръкописа непрекъснато се говори за война, всяка страница подтиква читателя да се замисля и още повече да обиква мира. Именно това е и главното достойнство на книгата.

Димо Кисъов

София, 1 ноември 1960 г.

УРА! СВЪРШИ ТЕГЛОТО!

В двора на старата гимназия беше весело и шумно. Стотина младежи, някои от които бяха вече усетили острието на бръснача, а други още носеха по розовите си лица пухкав юношески мъх, подскачаха и крещяха. Те ръкомахаха и подхвърляха зелените си ученически фуражки във въздуха, посрещаха ги с крака и ритаха дотогава, докато зеленият цвят се обърнеше в кално-черен и козирките им станеха на парчета.

Край ръждясалата желязна ограда се спираха минувачи, усмихваха се и продължаваха по усойната уличка, спомняйки си, може би, за онези години, когато и те са били абитюренти.

— Да се направи клада! — предложи някой и тази идея беше приета с викове.

След малко лумна огън, в който горяха учебници, тетрадки и фуражки и тясната уличка се изпълни с дим от изгорели книги и парцали. Младежите, прегърнати, се въртяха около огъня, пееха и танцуваха като канибали около пържещ се мисионер.

Кладата догаряше, когато в двора на гимназията се появи директорът. Той беше сух, прегърбен мъж, с козя прошарена брадичка и пречупена колосана яка, на която висеше черна сатенена връзка.

— Да живее директорът! — извика един пъпчив младеж и този път групата се спусна към слисания човек, който понечи да се върне назад, но беше вече късно. Той литна с всичка сила над младежките глави, с ръце и крака нагоре, сякаш се стремеше да стигне втория етаж на близката кооперация.

— Ура! — викаха момчетата, а на директора яката се беше откачила от ризата и носът му удряше в нея. Сатенената връзка като малко байраче се развяваше над главата му.

При всяко ново подхвърляне очите на директора се разширяваха и макар да се мъчеше да се усмихне, изглеждаше жалък. Когато паднеше, нещастникът изпитваше страдание, защото имаше злопаметни ученици, които сега си отмъщаваха за писаните им слаби бележки, като го щипеха и забиваха карфици в месестите му части.

Директорът започна да вика, да се моли да го пуснат, но младежите не искаха и да чуят. Той вече нямаше върху тях власт; не можеше да изключи тези, които бяха сложили в джобовете си дипломите за завършено средно образование, и затова премалял се остави на вихъра да си играе с нещастното му директорско тяло.

Най-после той бе поставен на треперещите си крака и като мърмореше се мъчеше да нагласи яката си. Гледаше да се изкопчи от жестоките младежки ръце, които наново го грабнаха и понесоха към близката кръчма.

"Да пием! Да пием!..." — пееха наздравицата от *"Травиата"* абитюрените и заедно с директора нахълтаха, като разтвориха широко вратата на кръчмата и за миг масите се изпълниха.

— Наздраве, господин директор! — завикаха през глава младежите и вдигнаха полвиници с вино.

— Не бива да злоупотребявате с алкохола — опита се кротко да поучава директорът, след като първите половиници бяха пресушени, но никой не му обърна внимание.

Младежите се наливаха и след малко дрезгавите им гласове ревяха: *Гаудеамус игитур,
ювенес дум сумум...*

— Господа, ние сме вече свободни. Значи свободна България! Животът е пред нас и няма вече да ни морят с противните предмети. Долу латинският! Долу дискрептивата! Да пием за живота! Ура!

Това го каза най-стариият от гимназистите, прословутият с побойничеството си репетент Параскев Овена, който се беше напил и езикът му като голям локум бавно се премятеше в устата му.

Всички изръкопляскаха.

— Братче, дай да те целуна! — викаше на пъпчивия и се протягаше през масата нисичък младеж с чипо носле. — Ако не бях преписал от тебе задачата, щях да видя диплома на мунти.

Чипоносият целуна пъпчивия и падна под масата.

В този миг зад тезгяха се появи кръчмарската дъщеря — гърдеста и зачервена девойка — живата реклама на кръчмаря Станой Шопа. Младежите се обърнаха и впиха в нея жаден поглед. Директорът използва момента на младежка слабост, сниши се и протътра зад столовете и без да се обръща хукна към трамвая. Абитюрените разбраха,

че пленникът им е избягал, страшно изреваха, но кръчмарската дъщеря им каза, че директорът е стар козел, който обичал да пие и никога не плащал.

Този аргумент успокои младежите, които поръчаха още по половин от червеното, без да разберат, че то от водата е станало прозрачно-розово.

— Пия за най-красивата девойка на столицата! — вдигна тост Параскев Овена, като се поклащаше напред назад. — Пия за нейните замечтани очи, за нейните възхитителни гърди и вълнуващият се като море ханш...

— Амин! — извикаха в хор останалите.

— Госпожице! — наново източи глас Овена. — Къде е баща ви? Искам да го помоля за ръката ви... Или млад се жени или млад се калугери, казва народът и аз искам да изпълня първата част от тази мъдрост...

— О! — възкликна развеселената кръчмарка и отметна кичурче коси зад поруменялото си ушенце.

— Вие сте моята Дулцинея Тобоска — поощрен, продължи вдъхновено Овена. — Аз съм вашият смел и вятърничав рицар... Рицари! — обърна се внезапно той към другарите си. — Да отвлечем Дулцинея и я отведем в моя замък!

Няколко души станаха и с къдрави стъпки се упътиха към тезгяха, но уви! Девойката, както се ненадейно беше появила, така и в миг изчезна и пред очите на слисаните рицари се изправи Станой Шопа със запретнати на косматите си ръце ръкави, с малки миши очички и със затъкнат химически молив на червеното си месесто ухо. Той рече "плаща" и всички смилено се оттеглиха на местата си.

След като беше платено с пари и в натура (някои заложиха часовниците си, а други — куртките), веселата и вече не толкова шумна компания се разотиде по бащините си домове.

В устата ми горчеше. Гранитният паваж като че се огъваше под краката и пред замъглените ми очи се мяркаха мъчни за определяне предмети и ту чифт — ту тек, номера на къщи. Аз се блъсках, казвах "пардон", но никой не ми отвръщаше на извинението. Дърветата и дуварите бяха безчувствени към моята учтивост. Искях да си подсвирквам, но колкото и да се мъчех да свия надебелелите си устни не успявах.

Непременно исках да бъда весел, защото именно днес се беше свършило моето тегло. Вече бях равноправен гражданин и каквото пожелаех можех да върша: ако река, можех да пуша, можех да влизам в кръчми, да гледам забранени за учениците филми и дори да вървя с момиче под ръка. Цивилният ми костюм щеше да бъде готов в петък, следователно след три дни, и тогава сигурно щях да бъда още повече щастлив. При спомена за новия костюм, нещо приятно стопли сърцето ми и смътно, отдавна предчувствано блаженство заля гърдите ми...

«Здравей!» — пред мене имаше някой. Той ме гледаше и внимателно слушаше какво говорех.

«Здравей! — наново повторих аз и никой не ми отвърна. — Нима и ти не си изпитвал това сладко чувство, когато се сетиш, че нещо приятно ти предстои? — попитах непознатия и продължих: — Нима и ти не си се радвал на първия цивилен костюм или ти не си бил никога гимназист, не те е стягала яката на куртката, нито пък коженият колан не ти е притискал развълнувания от латинския език стомах? Може би ти не си изпитвал тези мъки да учиш математика, физика и за никого ненужния вече латински?

А може би ти си учил тези предмети, но не си имал съблазни и стаята ти не е гледала към футболното игрище, където Джиджи Кравата — още в пети клас смело напусна гимназията — пери шутове към кривата врата, а Негъра с ластичени наколенки се хвърля като пантера? А след тренировката те пушат и нещо си говорят. Нима на тебе няма да ти се поиска да изпушиш един фас и да ги чуеш какво коментират? А привечер, когато на игрището дойдат големите, нима ще останеш да учиш стотиците непонятни стихове на Овидий и този плазмодий Хораций? О, колко по-интересни работи могат да се научат от големите футболисти, които пренебрежително говорят за Мадрид, за

Париж и Белград, където са играли пред хиляди запалянковци!...

А зимно време, когато Ванката, Пенко и другите понесат на рамо ските и с нахално накривени вълнени шапки, с големи топки на върха, тръгнат към Княжево!... Нима ще устоиш на съблазънта и няма да тръгнеш с тях, за да се изкачиш на Кумата и да се спуснеш по стария турски път, като минеш покрай Мандрата и Планинец?

Колко бързо минават часовете на планината! Уж си отишъл за два дни, а ето вече е неделя вечер. Обаче ти си хитър и удоволствието може да продължи. Изкачваш храбро още няколко километра и заставаш пред телефона на хижа Боерица. Даваш един лев на пазача и търпеливо зачакваш да се обади майка ти от телефона на съседа. Изведнъж ти чуваш разтревожения ѝ глас. Интересни са тези майки! Винаги, когато ги викат по телефона, мислят, че нещо лошо се е случило с безценния им син!... Впрочем майката се обажда, едва я чуваш, но гласът ѝ развълнувано трепти.

"Майко, — викаш — тук е голяма буря. Нищо не се вижда и ме е страх да се върна. Какво ще кажеш? — да изчакам ли до утре да се оправи времето?"

Горката жена! Тя сигурно тревожно поглежда към забулената с облаци планина и понеже не е била никога скиорка не знае, че тези облаци се простират някъде до Златните мостове, а нагоре е слънчево като пролет. Тя веднага се съгласява, като дава дълги указания, как да се пази синът ѝ да не простине. А синът е по една тънка фанелка и в момента пуши.

"Пази се, синко! В никакъв случай не тръгвай в бурята!" — долетява финалът на разговора и успокоен, синът хлопва слушалката, мята се на ските и пристига в хижата гол и внушителен като Тарзан.

Да, занапред аз няма да бъда изложен на изкушението да лъжа. Ще отивам на планината и колкото си искам ще стоя на нея, защото няма нужда да има кой да ми извинява отсъствията. Също мога да сядам на пейките край игрището и до късно да коментирам за предстоящите мачове на "Левски" и "ФК—13". Цигарата ми спокойно ще си свети в нощта и няма да се страхувам, че някой подъл стражар или дежурен учител ще ми поиска ученическата карта. Няма вече джобовете ми да изгарят от тези проклети фасове, които при опасност пусках в тях. Няма вече и класният ми учител да ме пита с най-ироничния си тон:

"Ти, Борис Перловски, нещо си смутен? Дай да видя пръстите ти!... О, те са жълти. — И след малко убийствено да произнася: — Сетих се, ял си навярно зелени орехи?"

"Ядох и се мазах с йод" — отвърщам аз.

Класният започва да се смее и аз постепенно изстивам. Сърцето ми се бунтува и същевременно свива от страх, защото аз добре знам, че не си знам урока. Драмата обикновено е кратка и аз бързо си сядам на чина...

О, прескочих трапа и дипломата ми е в джоба! Разбира се, тя не е отлична, но благодарение раждането на престолонаследника, всички двойки автоматически станаха на тройки... Милостив е нашият цар! Той непрекъснато мисли за народа и обича тези, които не обичат много да учат и затова великодушно им увеличава успеха с една единица... Е, сега разбра ли?» — попитах моя мълчалив събеседник и поисках да го потупам по рамото, но дръпнах ожулената си ръка от дебелата му кора...

Успях да се ориентирам и взех посока за към вкъщи. Улучих външната врата, но това мъчно ми се отдаде при вътрешната; опитах още няколко пъти и най-после запълзах по дървената стълба.

— Да живее свободата! — извиках силно, като зърнах шарената престилка на майка ми, която при вида ми изпищя.

— Нека си пици, затова е жена!... — казах презрително и след това нищо не помня.

Когато се събудих, в стаята беше неописуемо тихо. Бях сънувал кръчмарската дъщеря и тя великодушно ми беше разрешила да я целуна. Затворих очи и поисках още веднъж да преживея този рядък миг, но не успях. Главата ме болеше, а от тютюна езикът ми беше станал грапав като изгàрен. В съзнанието ми внезапно изпъкна канелката на чешмата и се запътих към кухнята.

Те вече вечеряха. Сестра ми плахо ме погледна, майка ми стана и сложи още една чиния на масата, а баща ми започна да разтрива червена чушка в чорбата. Много обичаше лютиви чушки и то не всякакви, а от тези гдето ги наричат арнаутски, и самият той от тях като че ли беше добил арнаутски вид. Бях си внушил, че арнаутите са мрач-

ни и свирепи хора — ядат само малки лютивипиперки и стрелят с арнаутски пищови.

Изпих една кана вода, стомахът ми се напълни, но аз още чувствах жажда.

— Пияниците утоляват жаждата си с толкова вода, колкото вино са изплюскали — чух поучително да ръмжи баща ми и се отдалечих от чешмата.

— Значи свободна България, а? — когато кротко приседнах край масата, злъчно попита той. — С диплома три ще видим каква свобода ще има...

— Пардон, дипломата ми е четири и пет стотни — засегнат, но с достойнство отвърнах аз.

— Ти царската единица не я тургай в сметката! Както са ти я дали, така и ще ти я вземат.

Той продължаваше да разтрива чушки и никога не бях го виждал толкова да подлютява чорбата.

И все пак, аз не се плаших от арнаутския му вид. Колкото и чушки да изядеше нямаше да ме уплаши, защото пред мене той вече загубваше естествения си родителски авторитет — така си помислих и чорбата не ми беше вкусна.

До мене седеше сестра ми, която в училището беше отличничка и много глупаво момиче. То зубреше по цял ден и никъде не излизаше. Беше шестнадесетгодишна, а още играеше на кукли, които аз презирах и винаги намирах начин да ги ритна.

Бях уверен, че сестра ми, като завърши гимназия, ще се омъжи за някой данъчен агент, ще му роди три деца и всичко ще забрави от онова, което е учила. На именния ѝ ден, мъжът ѝ, данъчният агент, ще ѝ подари готварска книга и по тази готварска книга тя ще започне да му готви и всеки път ще го пита дали му харесва яденето. Той, разбира се, ще казва: "Много е хубаво яденето, но по-малко ми сипвай!" След един месец на сестра ми ще ѝ омръзне да готви по книга и ще я захвърли на някоя лавица, като си припомни двете яхнии, свинското със зеле и сармите, които майка ми цял живот готвеше. И вярна на консерватизма на българската домакиня, непрекъснато ще гощава данъчния агент със зачервени от пипер манджи, докато той не хване язва и лекарят не му предпише да яде само кисело мляко и да пие липов чай.

Именно това момиче, моята сестра, руса и при това с дълги плитки, тази вечер ме поглеждаше иронично. Аз четех коварните ѝ мисли и знаех, че ако тя беше донесла диплома като моята, трябваше да умре от срам.

Но природата си знае работата и затова е наредила майките да обичат децата си такива, каквито са — само майка ми окуражително ме поглеждаше и навярно си казваше:

"На мама синчето! Ето го вече станало мъжленце! И то след някой ден ще ми доведе снахичка, ще си има дечица..."

А може би си мислеше и още:

"Ох, как бързо се изтърколи животът! Кога се взехме със Спас, кога се роди Борката! Каква мръвчица беше, а сега каква мъжага е станал, че дори се и напива..."

Мислите на баща ми не бяха толкова романтични. Той с нетърпение чакаше да завърши гимназия и да поема своя път, като облекча малко от непосилния му товар.

— Кой каквото прави — за главата си го прави — след като изсърба супата, без да се отрови от чушките, измъдрува баща ми. — Казват, че в ж.п. училище не било лошо — продължи той, докато майка му сипваше от готвеното.

Усетих какъв номер искаше да ми изиграе старият — в ж.п. училище носят най-високи яки и учениците са като войници.

— Какво говориш, Спасе? Нима железничар искаш да правиш нашия единствен син? — възмути се майка ми и видях как залькът ѝ заседна на гърлото.

— Животът е тежък камък и както го отместиш, такъв път ще си направиш... А може би в телеграфо-пощенското... — със спрян върху челото ми поглед изви глас той.

Сестра ми се усмихна и мръдна презрително чипия си нос. Как исках да я сграбча за дебелиите плитки и малко да я пораздрусам!

— Да стане телеграфист? Пощаджия? — изкряза майка ми. — За нищо на света!

— "Жаме де ла ви" — измърмори язвително сестра ми, но аз се досетих, че иска да ме обиди и я ритнах по глезенчето.

Тя изпищя.

«Това ми било родна сестра — помислих с болка в сърцето. —

Вместо да ми се подиграва в такъв важен за мене момент, нека да ми даде нейните бележки. За какво ѝ са на жена отлични бележки? След няколко години, като се омъжи, ще ѝ остане от френския само думата "мерси", а от математиката толкова, колкото да не я лъже бакалинът.»

— Мирно! — сърдито ни нахока баща ни и набръчканото му чело не предвещава нищо хубаво.

— Струва ми се — след малко продължи той, — че т.п. училище е по-хубаво от ж.п. училище. Ако нашият дървник влезе там, държавата ще го храни и ще му даде образование. Като го завърши, лошо ли е да имаш син началник на пощенска станция? — обърна се той към майка ми, която се канеше да заплаче. — Пощенските началници от старо време са били на почит и на фуражките си носят две кръстосани златни тръби... При това в телеграфо-пощенското аз имам връзки...

След последните думи той ме погледна тържествено и аз сведох поглед. Знаех, че учителят по математика, с когото понякога баща ми играеше табла, преподава в това омразно училище.

— Не! — извика майка ми и хвърли салфетката си. — Аз мечтая синът ми да стане лекар, инженер... Такова умно момче да става някакъв си пощаджия? Не! С това не мога да се примиря.

— Умен! — иронично повтори баща ми, който беше започнал да се зачервява. — Патка! Диплома три... Метнал се е на тебе, гламав, и освен пощаджия, нищо друго не може да излезе от него.

— Ти, ако си гламав, синът ми не е! — заради мене се възмути отново майка ми. — Нищо не се знае какво ще излезе от него. Познавам хора, които даже прогимназия не са завършили, пък после добре се подреждат в живота. Трябва да имаш пред вид, че момчетата по-бавно се развиват от момичетата...

— Аз съм убеден, че твоят син не е от тези и съжалявам, че още на времето не го дадох за кундурджия или някакъв занаятчия. Ако бях направил това, нямаше да стигаме до сегашното трагично положение...

Мълчах и не знаех защо ми се струваше, че този разговор не се отнася за мене. Бях убеден, че съдбата ми готви приятна изненада. Някакъв вътрешен глас ми шепнеше, че не съм като другите, че аз съм нещо изключително и че съдбата ще ме покровителства... Еснафските разсъждения на баща ми не ме тревожеха и дори го съжалявах. Той ме учудваше, че настоява да продължи образованието си. Нима аз не бях

вече достатъчно учил? И нима цял живот трябва да уча? Искях да попитам този мой баща, кога мисли аз да живея?...

Видях отново непредвещаващите нищо хубаво бръчки по челото на родителя си и ме достраша да му задам тези въпроси.

«От счетоводител не искам акъл» — мислено го обидих аз и иронично се засмях.

Като счетоводител, той виждаше света през цифрите и с това много се гордееше. Беше им станал приятел и с тях лягаше и ставаше. Тази любов към цифрите понякога го караше да взима логаритмичната таблица на сестра ми и с очила на носа да се любува на изпълнените с многозначни цифри страници. Също обичаше да гледа и телефонния указател, където с многото имена се редят телефонни номера.

Но да не забравя главната тема — аз.

Тази вечер не си легнахме в девет часа. Разискванията бяха продължени още с два часа и то съвсем неуспешно. Размениха се и други мнения за моето бъдещо положение в живота. Аз станах писар в кантора, помощник-данъчен агент, ватман, боклукчия, продавач на мекици, даже и стенограф, въпреки че не знаех стенография. Баща ми избираше моите професии и не ме питаше какъв искам да бъда, защото знаеше, че аз не исках да бъда никакъв...

Легнахме си късно и с подути от мислене глави.

Отворих прозореца. Бях напълно изтрезнял и само езикът ми беше още като пила. Потърсих из джобовите и намерих фас. Седнах на парапета и запуших. Топлата нощ бе изпълнена с аромати, между които долавях и сладникавия дъх на нашия люляк. Луната — кръгла и бледа — се показва зад дърветата в парка. Уличните лампи мигнаха и загаснаха през една. Бавно градът заспиваше и наново живееше в своите сънища. Нощта беше моята мълчалива майка, която често ме утешаваше и окуражаваше.

«Глупости! Как може в такава приятна нощ човек да бъде мекичар или ватман?»

Чух бръмчене на автомобил по улицата и след това го видях да спира пред къщата на един чужденец, представител на италианска фирма за пишущи машини. От автомобила слезе стройна жена. Не можех да видя лицето ѝ, но навярно то беше красиво, защото

шофьорът, който изтича и отвори вратата, дълбоко ѝ се поклони. Жената извади от чантичката си пари, подаде ги на шофьора и той още по-дълбоко ѝ се поклони.

«Това е професия за мене — въздъгнах и пожелах да съм на мястото на този шофьор и винаги да возя красиви жени. — Обаче аз никога не ще приемам бакшиш, защото имам достойнство. Когато красивата жена ми подаде пари, аз няма да протегна ръка като просек, а само сдържано ще кимна и ще ѝ кажа:

"Моля, моля, вие ме обиждате!"

Тогава тя ще ме изгледа изненадано, ще се взре в лицето ми и ще отвърне смутена:

"Извинявайте, не забелязах, че имате такава интелигентна физиономия... Вие навярно сте с образование?"

Аз ще вдигна небрежно рамена, ще въздъхна и с това ще искам да кажа: "Съдба!" Тогава тя още повече ще се заинтересува и в своето смущение, като няма да знае какво да прави с парите, наново ще ми ги поднесе, но аз отново ще се поклоня и вече пренебрежително ще отвърна на френски: "Жаме де ла ви!"... Тя, учудена от моето гордо държание и може би възхитена от моята стройна фигура и интелект, ще се усмихне и ще ме попита тихо с какво може да ми помогне?

"На мене никой не може да помогне... — със загадъчна полуусмивка ще ѝ отвърна, доволен, че е разбрала, че аз не съм един обикновен шофьор. — Госпожице, мене едновременно ме покровителства и преследва съдбата. Всички за мене казват, че съм фатален човек... О, колко е трудно да искаш да умреш, да търсиш навсякъде смъртта и тя да те отбягва..."

"Колко интересно! — ще възкликне непознатата елегантна дама и вече с друг пламък ще светят очарователните ѝ очи. — Вие сте съвсем млад, а толкова преживял. Вие сте толкова умен!"

"Не е необходимо, прекрасна госпожице, много да живееш, за да станеш умен. Човек, когато дълго живее, остарява — става грозен и непривлекателен. А известно е, че не винаги умът привлича... На мене ми остават да живея седем години. Оракулът ми предсказа, че ще умра на двадесет и пет. Ох, представяте ли си, на двадесет и пет години? Колко стар!?... Помогнете ми като ме посъветвате какво да правя дотогава в този скучен, еснафски свят..."

Непознатата хубавица ще ме погледне дяволито и наново ще влезе в колата. Този път не отзад, а до мене.

"Заведете ме някъде надалеч! Вие, шофьорите, познавате истински кътчета на отмора и удоволствие, скрити от човешките очи... И аз като вас съм уморена от живота. Въпреки, че съм дъщеря на милионер не мога да си намеря място от скука в този свят. Вчера се върнах от Ница и втори път кракът ми няма да стъпи в глупавата Ривиера... През зимата бях в Сен Мориц и не ви препоръчвам да отивате там; ще срещнете само грозни жени и дебели милионери, които страдат от астма и ревност... Парите и славата идват на хората тогава, когато не могат да ги използват. За старите те са само утешение и скъп ковчег за амбициите им... Сега отивах при моя баща, не съм го виждала няколко месеца, но той не държи на мене, защото предпочита да среща една балерина... Но ние сме млади и знаем собствената си стойност. Надуй машината, хубави непознати младежо! Вдигни сто километра и ние може би ще се убием на някой завой."

"Не, божествена госпожице! Аз, както ми е предсказъл оракула, ще умра на двадесет и петата си година. Дотогава ще бъда здрав като кютук. Ето, вчера се сблъсках с един камион и се зарадвах, че ще умра. Но съдбата... Камионът се превърна на куп трески и парчета стомана, шофьорът и помощник-шофьора бяха убити на място, а аз и моята омагьосана кола останахме невредими... Аз се съмнявам, че някога баща ми ме е продал на дявола да му слугувам до двадесет и петата си година..."»

Добре, че не съм паднал от прозореца на улицата. Изтърсих се в стаята. Все пак, съдба... — несъзнателно съм клюмал навътре, а не към каменния тротоар.

Сънища! Да, сънища! Защо само в тях изпитваме нещо особено, а действителността е толкова прозаична? Защо мечтите ни се осъществяват само на сън?...

Когато си легнах изскърца последния трамвай.

«Унизително е да си ватман. Освен да прегaziш някое безпризорно куче или глуха баба, нищо особено не ще ти се случи. Никога милионерски дъщери не се возят на трамвай...»

Е В Р И К А

«Леко им е на жените! — седнал на кревата, помислих сутринта, като наблюдавах косматите си крака, които се подаваха от окъсялата ми бархетена пижама. — Момичето мечтае за принца, който, по някаква традиция, непременно трябва да се появи и я отмъкне от бащината ѝ къща. На девойката ѝ се дава право да мечтае за вълшебни кристални дворци, простено ѝ е да гълта разни отровни ябълки, да бъде омагьосвана и да живее в къщичка на добродушни брадати джуджета, които при това я гледат като писано яйце. А мъжът трябва да се лута из гори тилилейски, да убива какви ли не змейове и чудовища и да размагьосва глупавата девойка... Значи трудът е за мъжа. Той трябва да се мъчи, да се излага на какви ли не опасности, а момичето, поради своята умствена недоразвитост, може да си хрупа отровни ябълки и да си живее на спокойствие между джуджета... Откъде накъде такива привилегии?! Жените нито са умни, нито са смели, нито знаят да играят футбол, а навсякъде ги поставят на първо място. Даже глупаците рицари и те си избирали дами на сърцето, умирали са за честта на тези кокошки, които никой не знае дали са били целомъдрени и верни...»

«Интересно, защо казват, че виното било приятно? — отплесна се мисълта ми. — Да си призная, вчера с неудоволствие се наливах с тази противна течност и я пих само и само да не ме сметнат другарите ми за мамино синче. Откровено заявявам, че лимонадата е по-приятно питие от виното. Също и сайдерът...»

Със суха и пареща уста цяла нощ бях сънувал шише с лимонада; едно от тези, които бяха натопени в буренце с вода и лед до тезгяха на Станой Шопа. Шишето ме привличаше с избилата студена пот по синкавата си повърхност. Скрито от другарите си, няколко пъти, на сън, присягах към бурето с лед, усещах по дланите си приятната хладина на бутилката и все не успявах да я измъкна и доближа до устните.

Тръснах глава и наново погледнах краката си. Исках да прогоня спомена от този неосъществен сън и наново ме хвана яд на жените.

«Лесно им е на тях! — със злоба помислих аз. — Животът им се подрежда от само-себе си. Само трябва жената да е мъничко привлекателна, а ако и това качество не притежава, то тя сигурно има баща, който се е погрижил да ѝ стегне зестра, и шаранът се улавя. Хи—хи—хи! Ха—ха—ха! — глезотии, комплиментчета, целувчица, прегръдка и хайде хоп!, под тенежните корони. А после?... Пфу! Тя е доволна и горда със своя лов, а мъжът нека разтрива арнаутски чушки в чорбата.»

Потърсих цигара из джобовете си и като не намерих, още повече се озлобих.

«Щом разбера, че не съм достоен да живея, щом се уверя, че съдбата не ме тачи, лично аз ще си тегля куршума. По-добре е с чест да живееш малко години, отколкото да бъдеш вол цял живот... Толкова ли е ценен живота? Чудя се на старите защо толкова държат на живота, след като винаги се оплакват от него. Непрекъснато мърморят, а ходят на бани да си лекуват костите, гълтат прахове и целите треперят, ако ги стегне лумбагото или ги заболи гърло, когато ги хване хрема или им се разстрои стомаха. Да, виновен е животът! Животът е хитър и заблуждава. Той е опиум, а ние, които живеем, сме морфинисти и колкото повече живеем, толкова повече не можем без тази отрова — животът.»

Тази мисъл ми се видя оригинал — чисто моя, и реших да я запиша. Не се знае, може някой ден да ми потрябва!?... Обаче аз бях изгорил всичките си тетрадки и чекмеджето на масата беше празно.

«Нищо! Ще запиша мисълта си на дъното на чекмеджето... Може би това чекмедже след време ще стане ценно — замислих се аз. — След като бъда велик и умра, сигурно ще дойдат да видят обстановката, в която някога съм отраснал. Навярно нашата къща ще стане паметник—мавзолей и очилата уредничка с тайнствен тон ще пришепва на посетителите своето откритие и ще отваря чекмеджето. Тя сигурно ще напише и статия за моята мисъл и ще приложи към статията различни снимки на чекмеджето... А сестра ми? Каква е хитрушана! Тя ще използва моето име, за да издигне своя мъж от данъчен агент на данъчен инспектор и ще печели пари, като разправя спомените си за мене...»

«Защо съм се родил в такъв скучен век? — съжалих се аз. — Сега мъжът работи изключително за своята прехрана — не се различава от което и да било тревопасно. А някога е можел да стане кръстоносец или мускетар, а през турското робство — даже и хайдук... Забавно са си живеели някога хайдуците — продължавах да разсъждавам аз. — При най-малък повод (например, скарат се с родителя си) и отиват в Балкана, създават чети и започват да обират турчалята. И тютюнец се е намирал, и алтъни, и жени... А кой знае вечер край хайдушките кладенчета какви моабети са правели, като са пекли агнета по хайдушки, пиели руйно вино и са разправяли хайдушки вицове! Романтика!»

Тази мисъл ме смути. Тя няколко пъти ме беше посещавала в детинските години, когато играехме на стражари и апаша. Аз винаги исках да бъда апаш — харесваше ми тази професия; апаша е нещо романтично, като хайдук, и никога глупавите стражари — моите другарчета, не можеха да ме открият, въпреки че аз се намирах под носа им...

«Ами ако все пак стана хайдук? Не! Хайдуци на наше време няма, минала им е модата. Самата дума се е опростачила и добила друг смисъл... А разбойник? Нали учителят по литература ни говореше за някакви Шилерови разбойници?... Чуден човек беше този учител! Когато приказваше за разбойниците на Шилер сякаш ги хвалеше, а ние като измъкнехме кюнеца на печката, да пуши, или счупехме някое стъкло на прозореца, той и нас наричаше разбойници и с тази дума сякаш искаше да ни нанесе голяма обида... Може би аз ще стана революционер. Да, това е хубава дума...»

Тази сутрин цялата ми душа се бунтуваше. Припомних си обидите, които снощи баща ми отправи към мене, като искаше да стана ватман или кундурджия.

«Смешен е морука с неговите ватмани, семкаджии и началници на пощи. Ватманът с кого ще разговаря на латински? А на телеграфопощенеца за какво му е потрѣбвала биологията и дискрептивата?... Моля ви се, преценете! Аз Борис Спасов Перловски, зрелостникът Перловски, човекът, който е изучавал древната, средната и сегашна култури на света; аз, който зная кой е Питагор и Неофит Бозвели — същият аз, да карам някакъв си трамвай, или да чукам тирета и точки на морзовия ключ!? Абсурд! Никога, никога на света!...»

Разядосан, нахлух в кухнята и погледнах към масата, където майка ми беше заляла попара от хляб и сирене, при това я похлупила с капак от тенджера, за да се размекне и да не изстине. Мълчаливо налапах попарата, а майка ми приседна край мене.

— Не тъжи, синко! Никой не знае с какво ще го надари животът... Може би ще станеш инженер — кротко каза тя. — Представиш ли си като завършиш и построиш нов мост на Перловската река, как ще се гордеа?

Оставах безмълвен.

— Ти не се сърди на баща си — тихо продължи тя. — Той вчера така ти говори, защото няма пари да те издържа да следваш. Цяла нощ не е мигнал да мисли — тухка се как да го сметне.

"Баща ми имаше нивичка и крава, — пъшкеше той — а ето вече аз съм счетоводител, живея в града, чешмата ми е в къщата... Не може Борката да си остане само с гимназията. Той трябва да бъде нещо повече от нас, прогресът го изисква — да се върви все напред и нагоре..."

Изведнъж ми стана приятно-тъжно и запримигах с очи:

«Значи и той мисли за мене — простена някакъв глас в душата ми. — Милият татко! Значи той ме обича, и аз съм неговото дете...»

— Ние разчитаме на чичо ти Страхил — погали ме майка ми по главата. — Нали го знаеш? Той много те обича и когато беше малък и пристигнеше в София, винаги ти носеше бал-суджук и пуканки. Дрът ерген и е гъбав с пари... Ще паднем с баща ти на колене и ще му подпишем полица, та с парите някак си да те изпратим в Загреб да следваш за доктор. Казват, че в чужбина не придирияли, кой с каква диплома кандидатства...

— А не искаше ли да следвам за инженер? — ококорих се аз.

— Е, може и инженер, — примирително въздъхна тя — но нали знаеш, сърцето ми е за доктор.

Майка ми блажено се усмихна и така ме погледна, като че ли аз ей сега ще извадя слушалките и ще я прегледам; горката ми майка, тя страдаше от много болести и мечтаеше синът ѝ да ги лекува.

— Искам да ти пера и простирам на двора белите престилки и в къщи да ми мирише на риванол — продължи тя. — Ох! Дали на стари години ще имам този късмет?...

Тя се развълнува и стана.

— Баща ти каза, — изведнъж промени гласа си тя — че да си доктор е по-хубаво. Инженерът пише, чертае и скоро му се повреждат очите. А и може да обърка някой план и да пропусне да сложи, например клозети, и после... А докторът: чук—чук, лепне си ухото на гърдите; послуша—послуша, надраска рецепта и хоп, петдесет левчета в джобчето...

Майчините думи разпалиха фантазията ми и аз замечтах над празната паница от попара.

«Права е майка ми! Ще стана лекар и много ще обичам родителите си. Никога няма да позволявам моята майка да пере престилките ми, а напротив, ще я водя със собствената си лека кола на разходка. Тя ще бъде много щастлива, като чуе комшиите да казват: Ето, минава известният лекар д-р Борис Перловски, а до него в колата е неговата майка. Щастливи са майките, които имат такива синове!...»

Реших окончателно да не ставам революционер, а лекар. Дори си представих как близките на болните падат в краката ми и аз ги успокоявам. Видях се как влизам в операционната зала с вдигнати нагоре ръце, върху които са надянати стерилни гумени ръкавици... Въобще напълно си представих един филм, който неотдавна гледах. Обаче в този филм артистът не беше хубав...

«Аз ще бъда по-хубав лекар и всички милосърдни сестри ще се влюбят в мене. Разбира се, не ще мога да им забраня да се влюбват в мене, но няма да им обръщам внимание и никога няма да се женя. Аз ще бъда вечно дете на майка си и не ще я безпокоя с разни снахи, които само знаят да тровят живота на свекървите... Да, може да имам много жени, но нито за една не ще се ожения. Те не заслужават да ме имат за постоянно...»

Оттеглих се в моята стая. Сестра ми беше на училище. Нещастница, тя още две години ще скланя "жаба" — "рана, ране, ранис..." — на латински и ще изучава глупавите походи на Ксенофонт.

Беше неприятно, че аз трябваше да стоя вкъщи, защото костюмът ми щеше да бъде готов в петък. Като зрелостник не можех да допусна да се явя пред обществото в старата си и омразна ученическа куртка.